

Legal Tools-prosjektet: Optimalisering av arbeidsprosessene i internasjonal strafferett av Aleksandra Sidorenko

Internasjonal strafferett

Man kan vurdere samfunnets evne til å verne en rettslig interesse på grunnlag av hvor raskt man kan finne de reglene som kommer til anvendelse. Vernet av liv har for eksempel en lang tradisjon, det er et rikt begrepsapparat som nyanserer dette vernet, som f.eks. definisjonen av overlatt drap, gjerningsmannens sinnstilstand, selvforsvar, uaktsomhet osv. De rettslige kravene og definisjonene er velorganisert som kapitler i juridisk litteratur eller gigabyte i rettslige databaser, og det er en forholdsvis fast prosessuell praksis.

Informasjonsteknologi bygget på dette stabile fundamentet gir spesialiserte jurister enkel tilgang til metoder, arbeidsprosesser og modeller for å problematisere en sak. Susskind beskriver visse «disruptive technologies» på det rettslige området som kan endre juristers arbeidsmetoder (jf. Richard Susskind «*The End of Lawyers? Rethinking the nature of legal services*» Oxford University Press, 2008.) Dette omfatter bl.a. datamaskinbaserte systemer for dokumentgenerering, elektroniske markedsplasser for rettslige tjenester, direktekoblet juridisk radgiv-

ning, rettslig «out-sourcing» mv.

Ved slutten av Den annen verdenskrig ble det tatt til orde for at de som var ansvarlige for internasjonale forbrytere skulle stilles til ansvar, og den noksa unge disiplinen som internasjonal strafferett representerte, måtte ta i bruk teknologi samtidig som den utviklet seg.

For *det første* vil en internasjonal forbrytelse på grunn av sitt store omfang og de ekstraordinære omstendighetene kreve et mer *komplekst grunnlag i bevis* enn saker som forfølges nasjonalt. For eksempel, overlatt drap mot menneskeheten krever at aktor beviser at forbrytelsen ble begått som del av et systematisk og utbredt angrep, og at tiltalte var klar over at handlingene var del av et slikt angrep. Et drap under en krig blir en internasjonal forbrytelse når aktor beviser at tiltalte med forsett drepte en sivilist som del av en (internasjonal) *væpnet* konflikt. Slike sammensatte krav forutsetter mange fakta og bevis, og ingen dommer eller aktor kan klare dette på egen hand.

Den *andre* utfordringen er *finansiering*, som beror på offentlig sektor. Enkelt personer kan vasre rede til å betale egne advokater og avgifter til offentlige myndigheter for å styrke interesser som direkte angår dem, snarere enn de noe mer abstrakte interesser i internasjonal strafferett. Stater har frihet til å gi tilskudd til å straffeforfølge grusomheter begått i tredjeland som kan vasre for fattige til selv å gjennomføre uavhengige prosesser. Internasjonal strafferett mangier tilskudd fra en velstående privat sektor, og advokatfirmaer vil knapt

vsre motivert av fortjeneste for å tolke og anvende gjeldende internasjonal strafferett.

Den *tredje* utfordringen er å sikre at reaksjonen når det gjelder *krenkelser samsvarer på nasjonalt og internasjonalt nivå*. Den samlede rettspraksis må gjøres tilgjengelig for nasjonale domstoler, etterforskere og aktører. Dette betyr at når en internasjonal domstol for eksempel finner at storstedelen av internasjonal menneskerettigheter nå kan anvendes på interne konflikter mellom stridende grupper innen en stat, så må de nasjonale myndigheter i disse statene bli gjort kjent med dette så raskt som mulig slik at man kan sikre bevis og arrestere mistenkte.

Kvalitet og effektivitet i den internasjonale strafferettspleie forutsetter styrking av den nasjonale profesjonen, og det er her teknologien kommer inn.

International Criminal Court og Legal Tools-prosjektet

Ved ICC utviklet Legal Advisory Section ved Office of the Prosecutor «Legal Tools Project» for å «rationalize legal research, learning and drafting processes linked to the international criminal law ... inter alia, by reducing duplication of effort». (Morten Bergsmo and Philippa Webb «Innovations at the International Criminal Court: bringing new technologies into the investigation and prosecution of core international crimes» i Henning Radtke, Dieter Ressner, Theo Schiller and Wolfgang Form (reds): *Historische Dimensionen von Kriegsverbrecherpro^zess-*

en nach dem Zweiten Weltkrieg, *Studien zum Strafrecht* 9, Nomos, 2007:205-212.) Prosjektet tok sikte på å bidra til å styrke kompetanseutviklingen i den nasjonale strafferettspleie, og til å styrke forbindelsen med ICC. Prosjektet tok også sikte på å etablere en felles digital plattform som kunne bidra til å etterforske sentrale internasjonale forbrytelser mer rasjonelt og effektivt, og derfor styrke straffeforfølgningens legitimitet og troverdighet over tid. Endelig tok prosjektet sikte på å gi et konkret innhold til de nettverk International Criminal Court etablerte med nasjonale institusjoner, regionale organisasjoner, frivillige organisasjoner og jurister.

Dette innebar at det måtte utvikles et omfattende og vel-organisert virtuelt bibliotek for internasjonal strafferett som var like tilgjengelig i Haag som i Phnom Penh, og som ikke krevde kostbare datamaskinprogrammer eller støtte av sofistikert informasjonsteknologi.

For tiden tilbyr Legal Tools Project følgende tjenester:

Legal Tools Database

Databasen har alle rettskilder som er relevante for internasjonal strafferett, bl.a. traktater, avgjørelser fra de internasjonale straffedomstoler og dokumenter angående ICC. Biblioteket utmerker seg ved at det samler dokumenter fra mer enn sytti nasjonale jurisdiksjoner, spesielt avgjørelser der nasjonale domstoler anvender internasjonal strafferett. Dette gjør det mulig for brukere å sammenligne rettskilder fra hele verden, fra så forskjellige stater som Canada, Ecuador eller Ungarn, noe som gjør ekstensiv rettskildebruk mulig. Alle dokumentene tilordnes løpende metadata og stikkord som gjør det mulig å søke i dokumentene på grunnlag av spesifikke kriterier og emner. Databasen er tilgjengelig for alle uten kostnad.

Kommentarer

De som står bak prosjektet har skrevet kommentarer til hvert element i regelverket når det gjelder internasjonal strafferett og modellene for skyld. De har også samlet internasjonal domspraksis og gitt praktiske eksempler på hva som kan representere bevis som svarer til de spesielle rettslige kravene for hver type internasjonal forbrytelse. Under arbeid er også en kommentar om straffeprosess som vil gi detaljerte merknader til prosessuelle spørsmål for ICC.

Case Matrix

Ved siden av å utvikle databaser og kommentere rettskilder i internasjonal strafferett, har ICC gått enda lenger ved å utvikle et saksbehandlingssystem.

Kjernen i prosjektet er en Case Matrix, et datamaskinbasert saksbehandlingssystem. For hver type internasjonal forbrytelse og de ulike former for ansvar angir matrisen de rettslige kravene. Hvert krav er hyperlenket til en kommentar og til hvordan dette kravet kan bevises, dvs. alle former for fakta og bevis. Case Matrix kan tilpasses til ulike brukergrupper: dommere, aktoratet, jurister, forsvarere, bistandsadvokater for offeret osv, og også til ethvert system for straffepleie. Endelig tillater Case Matrix at brukerne organiserer sitt eget bevismateriale i malene som er knyttet til ett av kravene. Dette gjør det mulig for brukere å se hvordan egne saker utvikler seg, og planlegge tiltak eller undersøkelser.

Dette saksbehandlingssystemet er like nyttig for nasjonale rettsystem som behandler internasjonale forbrytelser — krigsforbrytelsesavdelinger, jurister eller frivillige organisasjoner som ønsker å dokumentere og rapportere krenkelser av menneskerettigheter under henvisning til internasjonale forbrytelser. Det finnes i versjoner

på engelsk og fransk, og er blitt oversatt til arabisk, bahasa, indonesisk og khmer. Det finnes mer enn sytti profesjonelle institusjoner som bruker Case Matrix på verdensbasis for tiden, og det er planlagt en formidling til alle strafferettsinstitusjoner innen 2011.

For å sikre at brukere kan få glede av dette prosjektet uten å måtte betale, var det nødvendig å redusere kostnadene ved utforming og vedlikehold. Arbeidet er fordelt mellom ICC og flere profesjonelle institusjoner utenfor domstolen, hver ansvarlig for finansiering av sin egen del av prosjektet. Takket være aktivt bruk av deltidsansatte ble prosjektet gjennomført med minimale kostnader.

Case Matrix med de tilhørende kommentarene er derfor blitt det Susskind kaller en «disruptive technology» i internasjonal strafferett, og endrer arbeidsmetodene i internasjonal strafferettspleie samtidig som kostnader kan reduseres.

Databasen finnes på
<http://www.legal-tools.org/en/what-are-the-icc-legal-tools/>.

Her velger man «Go to database», og man må akseptere vilkårene for å kunne bruke basen.

Aleksandra Sidorenko har en master i Information and Communication Technology Law og deltar nå på masterprogrammet i folkerett ved Universitetet i Oslo.